

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Усмониён Нозила Усмон дар мавзуи «Меҳринисо ва хусусиятҳои мавзӯӣ, бадеӣ ва сабкии ашъори ӯ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илми филология, аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 –Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ.

Зикр кардан бамаврид аст, ки дар адабиётшиносии замони истиқлол мавзӯҳои зиёде вуҷуд доранд, ки ниёз ба таҳқиқи фарогиру бузургҳаҷмро доранд. Махсусан мавзӯҳои марбут бар эҷодиёти адибони ду асри охир, ки ҳам даврони шуравӣ ва ҳам замони истиқлолро фаро мегирад, имрӯз дар адабиётшиносии тоҷик мавриди ниёз ба ҳисоб меравад. Бар ин асос, таҳқиқи диссертатсионии Усмониён Нозила Усмонро, ки ба эҷодиёти суханвари маъруфи муосири тоҷик, Меҳринисо Бобобекова бахшида шудааст, метавон аз шумори чунин мавзӯҳои таҳқиқнашуда маҳсуб донист, зеро дар адабиётшиносии тоҷик ҳанӯз ҳам дар атрофи ин мавзӯ ягон таҳқиқоти фарогир дар сатҳи рисолаи диссертатсионӣ рӯйи қор наомадааст. Таҳқиқоти унвонҷӯӣ мазкур ба ашъори Меҳринисо ва хусусиятҳои бадеӣ ва сабкии онҳо бахшида шудааст.

Унвонҷӯ дар таълифи қор аз усулу равиши муқоисавӣ, таърихӣ, омӯрӣ истифода намуда ва аз таҳқиқоти муҳаққиқони соҳибноми дохилию бурунмарзӣ, ҳамчун устод С. Айнӣ, И.С. Брагинский, Маликушшуаро Баҳор, А. Мирзоев, Ю. Бобоев, Т. Зехнӣ, Н. Маъсумӣ, Б. Сирус, Р. Мусулмониён, М. Рейснер, А. Афсаҳзод, Р. Ҳодизода, А. Сайфуллоев, А. Абдуманнонов, Ю. Акбарзодва амсоли инҳо суд чустааст.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, даҳ фасл, хулоса ва феҳристи сарчашмаҳо иборат буда, рисола навис бо диду назари тоза, қорбурди манобеи муҳими адабӣ ва илмӣ, муқоисаву муқобалаи афкори

назарияпардозону балоғиёнро бо далоили муътамад мавриди пажӯҳиш қарор додааст.

Унвонҷӯ дар қисмати муқаддимаи диссертатсия чун анъана мувофиқи талаботи муқарраршуда роҷеъ ба аҳамият ва зарурати таҳқиқ, дараҷаи азхудшудаи масъалаи илмӣ, усулҳои таҳқиқот, заминаҳои назариявӣю методологии таҳқиқот, ҳадафи таҳқиқот, объекти таҳқиқот, саҳми шахсии муаллиф суҳан дар миён гузоштааст.

Боби якуми корро диссертант «**Меҳринисо ва мавзуъу мундариҷаи асосии эҷодиёти ӯ**» ном ниҳода, ҳаёту эҷодиёт, мавзуъ ва мундариҷаи асосии ашъори Меҳринисо ва хусусиятҳои онҳоро ба риштаи таҳқиқ кашидааст. Муҳаққиқ дар ин боб мавзуъҳои меҳварии ашъори Меҳринисо, монанди инсондӯстӣ, тарғиби ваҳдат, васфи сулҳу дӯстӣ, бедор намудани ҳисси ватандӯстӣ дар замири хонандагон, васфи модар ва амсоли онҳоро мавриди таҳқиқ қарор додааст.

Унвонҷӯ боби дуюми диссертатсияшро «**Хусусиятҳои бадеии эҷодиёти Меҳринисо**» номгузорӣ карда, дар боби мазкур корбурди санъатҳои балоғиро бо тавачҷух ба шавоҳиди шеърӣ мавриди баррасӣ қарор дода, инчунин, басомади корбасти қисме аз саноеи балоғиро мудаққиқона дар ашъори шоир муайян намудааст. Тибқи таҳлилу баррасии вай, санъатҳои истиора, ташбеҳ, талмеҳ, ташҳис, маҷозу киноя, ҳусни мақтаъ ва таҷниси лафзӣ дар сурудаҳои Меҳринисо бештар мавриди корбурд қарор гирифтаанд.

Боби сеюми диссертатсия «**Хусусиятҳои сабкии ашъори Меҳринисо**» ном дошта, унвонҷӯ дар он оид ба корбурди вожаҳои нав ва хусусиятҳои услубиву маъноии онҳо, ибораву таркибҳои нав, вожаҳо ва ибораҳои таркибҳои халқӣ, нақши таноқуз дар ашъори шоир, калимабозӣ, муҷазбаёнӣ дар сурудаҳои Меҳринисо таҳқиқот бурдааст.

Ҳамаи шоирон ба навъе дорой яке аз сабкҳои даврай (хуросонӣ, ироқӣ ва ҳиндӣ) мебошанд. Албатта, доштани сабки фардӣ вижагии суҳанварони халлоқ ва мубтакир аст, ки Меҳринисо бо тавачҷух ба

корбурди вожагону таркиботи бикр ҳамчун: кавокибзор, каснобадаркор, мисраяк, мӯидан, навидак, напарвоидан, нохондамехмон, андешаи гулпӯши ишк, афсонаи умри шоирона, бехтар зи меҳр, гулбоғи насринбаста, дили боронӣ, ёди атромези ҳавасҳо, зархаридони муҳаббат, илтифоти шабнам, куҳаншаҳри хотираҳои ишк, қалби ғамполо, гушнагург, пуркорак ва ғайраҳо тавонистааст ба сабки фардӣ даст ёбад.

Дастоварди илмии диссертант аз он иборат аст, ки бори нахуст дар адабиётшиносии форсу тоҷик вижагиҳои мавзӯӣ, бадеӣ ва сабкии ашъори Меҳринисоро таҳқиқу баррасӣ намуда, дар пажӯҳиши худ ба муваффақиятҳои назаррас низ ноил гардидааст.

Дар баробари муваффақиятҳои зикргардида дар фишурдаи диссертатсия баъзе камбудихо ва норасоихо низ ба назар расиданд, ки ислоҳи онҳо аз манфиат холӣ нест:

1. Дар таҳқиқоти муаллиф бояд оид ба жанрҳои асосие, ки Меҳринисо бар онҳо дар қиёс бо дигар жанрҳо тавачҷуҳи бештар зоҳир намудааст, маълумоти муфассалтар дода мешуд. Дар нигоҳи ба маҷмуаҳои шоир аён мегардад, ки ӯ ба якчанд жанр тавачҷуҳи хосса дошта, андешаҳои зебои худро бештар тавассути онҳо баён намудааст. Дар ин маврид, махсусан, жанрҳои суннатиро метавон ном гирифт, ки дар эҷодиёти Меҳринисо мавқеи назаррас доранд.

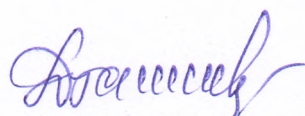
2. Дар автореферат баъзе ғалатҳои имлоӣ ва техникӣ мушоҳида мешаванд. Масалан: маҷмӯа (с.8), шоира (7). Бар асоси охири тағйироте, ки дар имлои забони тоҷикӣ ба амал омадааст, дар калимаҳои арабӣ гузоштани “ӯ” ғалат ҳисобида мешавад. Вожаи “шоир” низ дар забони арабӣ чинси муаннас, яъне занонаи худро надорад.

Аммо, қайд кардан бамаврид аст, ки эродҳои мазбур ҷузъӣ буда, арзиши илмии авторефератро кам карда наметавонанд.

Хулосаҳои мухтасари кори диссертатсионӣ, ки ба забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ дар охири автореферати диссертатсия оварда шудаанд, тибқи талаботи ҷорӣ Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардида, моҳияти илмии

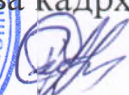
диссертатсияи мазкурро ба таври фишурда инъикос менамоянд.
Диссертатсия Усмониён Нозила Усмон дар мавзуи «Меҳринисо ва хусусиятҳои мавзӯӣ, бадеӣ ва сабкии ашъори ӯ» ба талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илми филология аз рӯйи ихтисоси 10. 01. 01. – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ сазовор мебошад.

Н.и.ф., дотсент, мудирӣ кафедраи
забон ва адабиёти тоҷики
Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон
ба номи Шириншоҳ Шохтемур

 Дӯстов К.А.

Имзои дотсент Дӯстов К. А- мудирӣ
кафедраи забон ва адабиёти тоҷики
Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон
ба номи Шириншоҳ Шохтемурро тасдиқ менамоям.
Сардори шӯъбаи таъминоти ҳуқуқӣ ва кадрҳои ДАТ
ба номи Ш.Шохтемур

 Рачабова Н.

Суроға: 7340025, Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 146,
Тел: корӣ: 992 (2247207)
17.08.2022.